

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro secundo Decretalium : In Quo Ordo Judiciarius, Et Qvæ Ad Judicia Pertinent, Secundùm Utrumque Jus, Canonicum, & Civile Methodicè Tractantur, & Exponuntur ; Additus Est, Præter Synopticum Et Methodicum, Alius Index Alphabeticus A Pluribus Desideratus

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1675

Titulus. XIX. De Probationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98191)

§. III. De effectibus judicialis confessionis, & revocatione eiusdem. pag. 271.

QUÆR. I. Quis sit effectus confessionis, quæ sit in Iudicio? Resp. Præcipuus est, quod non tantum plene probet, sed faciat etiam, ut confitens contra se habeatur pro iudicato, sive ut talis confessio habeat vim sententiæ, & rei iudicatæ in causis civilibus, & quoad ipsum confitentem: aliud, si pro se, sive in sui favorem fateatur: tunc enim ei fides non habetur. num. 19. Alius effectus est, quod convictus, & simul confessus in Iudicio appellare non potest. num. eod. An confessio judicialis requirat sententiam definitivam Iudicis, quæ ferri debeat contra confessum in Iudicio, dubitatur. Aliqui affirmant, alij distinguunt: in eo verò omnes consentiunt, quod in causa criminali contra sponte confessum feratur sententia definitiva. num. 20. QUÆR. II. An confessio facta in Iudicio à parte litigante possit revocari? Resp. affirmativè, si revocata incontinenti, & nondum expressè à parte adversa fuerit acceptata. num. 21.

§. IV. An confessio unius criminosi in Iudicio præiudicet aliis, ita, ut ea admittenda sit, & præiudicet etiam adversus alios socios criminis? pag. 273.

Qui de se confessus est crimen in Iudicio, non debet interrogari super aliorum conscientis; & talis confessio non est admittenda contra alios, excepto crimine læsæ Maiestatis: quòd si socij sint infamati, purgatio Canonica illis indicenda est. n. 22. Quæritur autem primò, an, & quando Reus de se crimen confessus in Iudicio possit interrogari de socijs criminis? Resp. Regulariter id non esse licitum, si criminis socij sint occulti, nullaque adsint indicia criminis. num. 23. Limitatur primò. In criminibus à jure exceptis, & in delictis occultis, ac difficilis probationis. num. 24. Et in alijs casibus, de quibus. num. 25. & seq. QUÆR. II. Quæ requirantur, ut Iudex Reum de se confessum possit interrogare de socijs criminis? Resp. Plura requiri, de quibus n. 27. & quatuor seqq.

§. V. Utrum confessio, vel denunciatio facta à criminoso de socijs criminis, sola absque indicis sufficiat, ut Iudex ex officio procedere possit ad specialiter inquirendum, vel torquendum personas denunciatas? pag. 275.

ASSERTIO I. Si Reus crimen confessus in Iudicio socium criminis denunciaret; tum in criminibus non exceptis non sufficit, ut Iudex procedere possit ad specialem inquisitionem de persona denunciata. num. 32. Assert. II. In casibus, in quibus confessio, seu denunciatio socii criminis, videlicet in criminibus exceptis, & alijs, in quibus de se confessus interrogari potest de socijs criminis, distinguendum est, an denunciatio socij adiuta sit uno, vel pluribus indicis verisimilibus criminis: & tunc sufficit, ut Iudex ulteriorem specialem inquisitionem instituere possit: an verò tale adminiculum non habeat: & tunc talis denunciatio nec ad inquirendum sufficit. n. 33. Quam in specie sint talia indicia, quæ animum Iudicis movere possunt ad specialem inquisitionem contra denunciatum? num. 34. Assert. III. Si denunciatio criminis gravior, & urgentia indicia adiuncta habeat; tum potest Iudex procedere etiam ad capiendum, vel quandoque etiam ad torquendum. n. 35.

§. VI. De confessione extrajudiciali, eiusque effectibus. pag. 277.

Tomus II.

QUÆR. I. Quem effectum habeat confessio extrajudicialis in causis civilibus? Resp. Confessio extrajudicialis facta in civilibus, parte adversa præsentem, & adiectâ causâ specialiter expressâ, facit plenam probationem in præiudicium confitentis, imò & heredis ipsius, nisi confitens probet, se indebitè promississe, aut per errorem confessum fuisse indebitum: absente verò parte adversa facta, semiplenè tantum probat. num. 36. Ponuntur plures limitationes, num. 37. & seq. QUÆR. II. Quid operetur confessio facta in testamento, vel aliâ ultimâ voluntate? Resp. Ea plene probat, nisi fuerit ante mortem revocata: si verò confessio testatoris vergat in præiudicium alterius, nihil probat. num. 39. QUÆR. III. Quid operetur confessio extrajudicialis in causis criminalibus? Resp. Ea tantum facit indicium ad torsuram contra confitentem, si producat in Iudicio: non tamen probationem facit ad condemnationem, nec semiplenam, num. 40. Porro huc revocari potest confessio, quæ fit Sacerdoti in foro Sacramentalis penitentia, quæ contra confitentem nihil omnino probat, si producat in Iudicio. Excipiuntur duo casus, in quibus licet Sacerdoti revelare ea, quæ in confessione audivit. num. 41.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

c. 1. n. 22. & quatuor seqq. IN SEXTO.
c. 2. n. 17. & seq. (seqq. c. 1. n. 15. & seq.
c. 3. & ult. n. 6. & duob. c. 2. n. 11. & seq.

TITULUS XIX.

DE PROBATIONIBUS. pag. 278.

§. I. Quid, & quomplex sit probatio? pag. 279.

ASSERTIO I. Probatio est actus judicialis, quod per instrumenta, aut testes, aut idonea argumenta de re controversa Iudici sit fides. n. 1. Assert. II. Dividitur primò in artificialem, & inartificialem. Secundò in plenam, & semiplenam. n. 2. Quibus addi potest mixta, quæ sit ex duabus semiplenis. n. 3. Dividitur tertio in judicialem, & extrajudicialem: quibus addunt aliqui, probationem aliam esse juris, aliam facti, sed minus rectè, n. 4.

§. II. Quis probare debeat? pag. 280.

ASSERTIO I. Qui affirmat, adeoque regulariter Actor, non Reus: extenditur primò tam in causis civilibus, quàm criminalibus: Secundò etiam Iudex inquirens ex officio: Tertio. In omnibus causis profanis, & temporalibus. Quarto. Etiam Reus probare debet suas exceptiones affirmativas: Quintò, etiam si constet, Reum nullum Jus in causa habere. n. 5. Plures tamen sunt casus, in quibus Actor probare non debet, sed Reus. num. 6. & 7. Assert. II. Qui absolute negat, aliquid factum, regulariter hoc non tenetur probare. num. 8. Triplex est propositio, seu positio negativa, facti, juris, & qualitatis. Negativa facti alia est purè negativa, & indefinita, & hæc per se, ac directè probari non potest per testes, vel instrumenta. eod. n. 8. Potest tamen probari per confessionem Rei, vel per juramentum proprium, vel per præsumptiones, & probari debet ab allegante, si is super negativa propositione funder intentionem suam. num. 9. Negativa verò facti determinatè probari potest, saltè indirectè, & per accidens per aliud. num. 10. Negativa facti prægnans directè probari

Ssss 2

probari potest, n. 11. Secunda principalis species negationis est negativa iuris, quando negatur, aliquid de jure fieri posse, vel factum esse, & negans debet eam probare, quamvis potius sit affirmativa, num. 12.

Tertia principalis species negationis est negativa qualitatis, & hæc etiam debet probari à negante, n. 13.

§. III. *Quis probare debeat in Iudiciis communibus, & quomodo probationes utriusque partis litigantis fieri, & recipi debeant in interdicto retinendæ possessionis?* pag. 282.

ASSERTIO I. In Iudiciis communibus, sive duplicibus (scilicet familiæ hereditariæ, communi dividendo, & finium regundorum) uterque litigantium probare debet, quia quilibet simul est Actor, & Reus: & quibus hæc tria Iudicia divisoria competant, n. 14. In specie verò, quando litigatur de confiniis (idè quæ est de alijs Iudicijs divisorijs) utraque pars est Actor, & Reus, & probare debet testibus, & obtinebit, qui melius probaverit: quòd si ambarum partium testes sunt æquè idonei, absolvendus est possessor: nisi causa sit favorabilis, ut, si agatur de libertate hominis: tunc enim, si probationes, utriusque partis æquales fuerint, pro libertate sententia ferri debet, etiam contra Reum, seu possessorem, num. 15. & duobus seqq. Assertio II. In Interdicto retinendæ possessionis quando utraque pars contendit, se in solidum possidere eandem rem; adeoque uterque Actor, & Reus est, ille obtinebit, qui antiquiorem possessionem probat, maximè titulo iustificatam, vel meliores probationes quoad possessionem producit, & offert, n. 18. & tribus seqq.

§. IV. *Utrum litigans teneatur exhibere parti adversæ ad probandam intentionem eiusdem instrumenta, seu documenta sua contra se, & an Actor, quando plenè probavit, cogi possit ad jurandum?* pag. 286.

ASSERTIO I. Reus in Iudicio conventus non tenetur edere, seu exhibere propria instrumenta contra se Actori petenti ad fundandam eius intentionem, num. 22. Excipitur primò. Quòd instrumenta, quæ non sunt propria, sed communia utrique parti, à Reo etiam Actori exhibenda sunt, illo petente, n. 23. sunt autem instrumenta communia varijs modis, num. 24. Plures aliæ exceptiones adferuntur, in quibus etiam Reus tenetur Actori petenti edere instrumenta sua, num. 25. & duobus seqq. An Princeps supremus obligetur efficaciter ex contractu cum subditis inito? num. 28. Assertio II. Si Actor in Iudicio plenè probavit intentionem suam, non potest cogi, ut id ipsum insuper juramento proprio confirmet, non obstante contrariâ consuetudine, num. 29. & seqq.

§. V. *De iis, quæ probanda sunt in genere, & in specie de probatione ætatis.* pag. 289.

ASSERTIO I. In genere loquendo ea facta probanda sunt, quæ ad causam pertinent, & in quibus Actor se fundat: nam impertinentium probatio non est recipiendâ. Item ea facta probanda sunt, quæ directè probari possunt, saltem per coniecturas, aut juramentum, num. 31. Assertio II. Si dubitetur de ætate alicuius, tum is, qui fundat in-

tentionem suam super ætate eiusdem, maiores, vel minore, eam probare tenetur, sive sit Actor, sive Reus, num. 32. & seqq. Qui vult impugnare Professionem Monachi, tanquam factam à minore 14. annis, seu impubere, secundum Jus antiquum, vel minore 16. annis, juxta novum Jus Concilij Tridentini, debet probare ætatem minorem; quia professio præsumitur legitima ætate esse facta: adeoque cuius professio impugnatur, non debet probare, se tempore professionis explevisse 14. vel 16. annum, sed sufficit, si probet, professionem esse factam; quæ probata, præsumitur, habitum fuisse ad faciendum talem actum, & ætatem legitimam fuisse, & probatio contrarij incumbit ei, qui negat, seu contrarium affirmat, num. 34. Non tantum Actor, qui intentionem suam principalem fundat in ætate, debet illam probare, sed etiam Reus, si ætas sit fundamentum suæ exceptionis, num. 35. Probatum autem ætas duobus modis, verè, vel præsumptivè, num. eod. Dubia probatio non relevat probantem, n. eod. Minor 25. annis, sed pubes, potest Jure antiquo profiteri Religionem: adeoque etiam in bona sua, sive per dispositionem inter vivos, sive per testamentam voluntatem transferre in Monasterium, vel alium quemcumque, num. 36. Si heres iustus hæc hereditatem restituere postea Religionem probaverit, tum excluso substituto Monasterium succeditur in hereditate, n. 37.

§. VI. *De probatione virginitalis.* pag. 291.

Si mulier dicat, etiam cum juramento, se non habuisse cognitam à viro, idque etiam probetur testimonio septem mulierum, quæ eam inspexerunt, tunc credendum est mulieri, etiamsi vir juret, se illam cognovisse, num. 38. & 40. Respondetur ad obiectionem num. 39. Porro, mulieres illæ, quæ testimonium præstiterunt de virginitate uxoris, possunt per alias mulieres laqueatas, ac bonæ famæ reprobati, n. 41. & seqq.

§. VII. *De probatione, seu modo probandæ filiationem.* pag. 293.

Si mulier asserat, se genuisse filium ex Titio, & Titius postea eum recognoscat pro filio, & communiter pro tali reputetur, tunc mulieri postea dicenti, non esse filium Titij, deinceps non creditur, tamen jure, n. 43. & seqq. Porro filiatio difficulter probatur, & quoad patrem solum præsumptivè, sive per probabiles coniecturas, n. 45. Prima coniectura, seu præsumptio verisimilis ad probandam filiationem, n. 46. & duobus seqq. Secunda coniectura, n. 48. & seqq. Tertia coniectura, seu præsumptio, n. 50.

§. VIII. *Quomodo probandi sint confines, seu limites locorum?* pag. 295.

Fines Diocæcium, de quibus litigatur, probantur per antiquos libros, testes, famam, vel alia adhibenda, n. 51. & seqq. Quando libri, & scripturae antiquæ plenam fidem, seu probationem faciunt, n. 53. Quomodo confines, seu limites locorum probantur per testes, vel per famam publicam, vel per coniecturas, & præsumptiones, seu indicia, n. 54.

§. IX. *An, & qualiter fidem faciant, seu probentur Episcopi, vel alterius Iudicis ordinarii, & quomodo probari possint per testes instrumentum, & quomodo probentur sum nomine collegij, seu universitatis consecutum?* pag. 296.

Ad primam quætionem respondetur. Si per litteras Ordinarij probetur, aliquem, quando assumptum officium procuratoris, excommunicatum fuisse, non est ut procurator admittendus, sed standum est litteris Ordinarij, donec probetur contrarium, n. 55. & duobus seqq. Ad alteram quætionem respondetur. Singuli alicuius Collegij, vel Universitatis possunt tanquam testes jurati reprobare instrumentum falso sigillo obsignatum, & confectum, nomine Collegij, seu Universitatis, n. 58. & seq.

§. X. *Quam vim probandi habeat narratio facti alicuius in litteris Sedis Apostolicæ?*
pag. 298.

Litteræ Apostolicæ, in quibus narratur factum proprium Papæ, plenè probant, si super illis gratia, vel intentio Papæ fundetur, n. 60. & seq. quando assertio Papæ non plenam probationem faciat? n. 62. an, & quando assertio Principis plenam fidem faciat, vel non? cit. n. 62.

§. XI. *De probationibus, & aliis actis Iudicii in scriptum redigendis. & de actis prioris Iudicii exhibendis aliis Iudicibus, ad quos causa pervenit.*
pag. 299.

ASSERTIO I. Iudex tam ordinarius, quam delegatus debet per Notarium, vel duos viros idoneos conscribere omnia acta Iudicii, designando loca, tempora, & personas, & horum copia dari debet partibus litigantibus, & Originalia manere penes scriptores, ut hoc modo possit cognosci, si qua dubitatio oriatur in processu, n. 63. & tribus seqq. Assert. II. Si causa ad alium Iudicem devolvatur, omnia acta prioris Iudicii ei exhiberi, & ad eum remitti debent, fidemque faciunt etiam in altero Iudicio inter eandem personas, & in eadem causa, num. 67. & duobus seqq.

§. XII. *Quomodo, quando, & ubi facienda sit probatio, & quis sit eius finis, & effectus?*
pag. 301.

ASSERTIO I. Probatio fieri debet, secundum formam libelli: debet esse clara, & certa, & in quæstione speciei fieri debet probatio in specie, & non sufficit probatio generis, n. 70. Assert. II. Probatio universim facienda est, post litem contestatam, super articulis in Iudicium deductis, & negatis: post publicata autem testimonia, & conclusionem in causa, non est admittenda alia probatio super iisdem articulis, sed sententia ferenda est, secundum priorum testimonium depositionem. Et hinc probatio impedimento matrimonij contrahendi, & publicatis attestacionibus, alij testes oppositum probare volentes, scilicet non adesse impedimentum, non sunt admittendi, n. 71. & seq. Assert. III. Finis probationis est Iudici fidem facere, & ut is intelligere possit, qualem sententiam ferre debeat, unde Iudici facienda est probatio, non adversario. Effectus autem probationis est, quod secundum allegata, & probata Iudex debet ferre sententiam, n. 73. Assert. IV. Alius effectus probationis est, quod purgatio canonica contra illam non fit admittenda, per quam, cum affirmativè probari potest, aliquem deliquisse, alius probare intendit, eum non deliquisse, num. 74. & duobus seqq.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.
c. 10. n. 43. & septem seqq.
c. 11. n. 63. & duobus seqq.
c. 12. n. 74. & duobus seqq.
c. 13. n. 51. & tribus seqq.
c. 14. n. 41. & seq.
c. 15. & ult. n. 67. & duobus seqq.
IN CLEMENT.
Clement. un. n. 60. & tribus seqq.
c. 9. n. 18. & tribus seqq.

TITVLVS XX.

DE TESTIBUS, ET ATTESTATIONIBUS.

pag. 303.

Testes sunt, qui de aliquo facto controverso legitime vocati testimonium dicunt: alij sunt iudiciales, alij instrumentarij, alij testamentarij, num. 1.

SECT. I. *De qualitate testium.* pag. 303.

§. I. *Quinam sint habiles, vel absolute inhabiles ad testificandum?* pag. 303.

QUÆR. I. Quinam testes esse possint? Resp. Testes generatim loquendo debent esse idonei, & fideles, id est, fide digni, n. 2. Idonei sunt omnes, qui à testimonio dicendo à Canonibus, vel legibus non arcentur, num. 3. Debent ferre testimonium jejuni, quod tamen non est de necessitate, vel præcepto, sed de honestate solum ratione iuramenti, cit. n. 3. Q. II. Qui iure prohibentur à testimonio ferendo: aliqui in totum, sive omnino, & generaliter, ut pupilli, seu impuberes, n. 4. Furiosi, n. 5. Cæci, n. 6. Muti, & furdi simul, n. 7. Servi, seu mancipia: fecus de originariis, n. 8. Religiosi tamen possunt esse testes in Iudicio, cum consensu Superioris, n. 9. Q. III. An testes esse possint, qui sunt pecuniâ conducti ad ferendum testimonium? Resp. negativè, sed repelli debent; quia talis censetur corruptus, ut falsum testetur, n. 10. quin imò etiam sententia retractanda est, si constet, illam latam fuisse ad depositionem corruptorum testium, n. 11. Idque extenditur primò, ut etiam testimonium illius, qui pecuniam accepit, ut verum dicat, nihil probet. Secundò, si pecuniam accipiat pro non ferendo testimonio. Tertio, etsi pecunia ei sponte, & non petenti oblata fuerit, n. 12. Qualis pœna infligi possit accipienti pecuniam pro ferendo testimonio, n. 13. Is, qui pro testimonio vero dicendo pecuniam accipit tanquam pretium operis, non solum contra charitatem, sed etiam probabilius contra iustitiam peccat, n. 14. Si quis incidenter confiteatur, se falsum testimonium in Iudicio dedisse in præjudicium partis, non creditur ei; idèoque sententia ex tali testimonio lata non debet retractari, n. 15. An, ut sententia divortij lata ex depositionibus testium pecuniâ corruptorum retractetur, sufficit probare solum, eos corruptos fuisse, vel etiam requiratur, ut probetur, eos falsum deposuisse, cit. n. 15.

§. II. *An, & quâ ratione infames, criminosi, periuri, accusati de crimine, vel excommunicati repellantur à dicendo testimonio in Iudicio?*
pag. 307.

ASSERTIO I. Infames infamiâ juris, utroque iure, sunt inhabiles ad testimonium in Iudicio ferendum, num. 16. In quibusdam tamen casibus admittuntur, num. 17. Sed & infames infamiâ facti non